

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ประสบการณ์ชีวิตของสตรีเกษียณอายุงาน

ผู้เขียน

นางสาวกนกพร นทีชนสมบัติ

ปริญญา

พยาบาลศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วารุณี พองแก้ว ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. เกสรฯ ศรีพิชญากกร กรรมการ
อาจารย์ ดร. ھرรษา เศรษฐบุปผา กรรมการ

บทคัดย่อ

การเกษียณอายุงานเป็นปรากฏการณ์ที่มีผลต่อชีวิตของสตรีเกษียณอายุงานในด้านสุขภาพกาย จิตใจ สังคม และ เศรษฐกิจ การเกษียณอายุงานเป็นช่วงเวลาที่สตรีเกษียณอายุงานแบ่งสรรเวลาในการประกอบ กิจกรรมทางกาย กิจกรรมทางใจ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางจิตวิญญาณให้เกิดความพอดีในการดำเนินชีวิต การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ชนิดปรากฏการณ์นิยมของไฮเด็กเกอร์ ตลอดจนใช้กรอบแนวคิดทางสตรีนิยม ในการค้นหาถึงความเข้าใจในประสบการณ์การดำเนินชีวิตของสตรีเกษียณอายุงานภายใต้สังคมและวัฒนธรรมของไทย ซึ่งวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการรับรู้ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของสตรีเกษียณอายุงานภายหลังการเกษียณอายุงาน

สตรีผู้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 19 รายซึ่งเป็นสตรีเกษียณอายุงานที่มีได้ประกอบอาชีพใดๆภายหลังเกษียณมีอายุระหว่าง 61-70 ปี อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ สตรีเกษียณอายุงานเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด การรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึง กรกฎาคม 2545 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจดบันทึกภาคสนาม การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเสมอภาคระหว่างผู้วิจัยและสตรีเกษียณอายุงานผู้เข้าร่วมการวิจัย และการเขียนบันทึกเพื่อการสะท้อนคิด การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ของเลียวนาด

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ประสพการณ์การดำเนินชีวิตของสตรีเกษียณอายุงานประกอบด้วย

- 1) การมีอิสระในการดำเนินชีวิต
- 2) การรำลึกถึงวันเวลาของการทำงาน
- 3) การให้ความสนใจในความผาสุกของสุขภาพกาย
- 4) การอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และ
- 5) การดำเนินชีวิตอย่างสงบ

ภายหลังจากการเกษียณอายุงาน สตรีเกษียณอายุงานมองการเกษียณอายุงานว่า เป็นช่วงเวลาที่สามารถดำเนินชีวิตตามที่ตนปรารถนา ซึ่งเรียกว่า การมีอิสระในการดำเนินชีวิตที่พัฒนามาจากความอิสระทางจิตใจ และ ความอิสระในการเป็นตัวของตัวเอง การรำลึกถึงวันเวลาของการทำงานเป็นความรู้สึกผูกพันที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ส่วนการให้ความสนใจในความผาสุกของสุขภาพกายนั้น สตรีเกษียณอายุงานได้ให้ความสนใจโดยการค้นหาวิธีในการส่งเสริม และ คงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพ ยิ่งไปกว่านั้นสตรีเกษียณอายุงานได้ดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุงานอย่างมีศักดิ์ศรี โดยการใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม ซึ่งการอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีนั้น ก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และ การมีคุณค่าในการดำเนินชีวิต ส่วนประเด็นสุดท้ายในการศึกษานั้น สตรีเกษียณอายุงานกล่าวถึงการดำเนินชีวิตภายหลังจากเกษียณอายุงานด้วยการหันเข้าหาศาสนา ซึ่งส่งผลให้สตรีเกษียณอายุงานนั้นพบกับการดำเนินชีวิตอย่างสงบ อันพัฒนามาจากความสงบของชีวิต และความสงบที่ได้ปฏิบัติศาสนกิจตามศรัทธาที่มีต่อศาสนาของตน ผลของการศึกษานี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่พยาบาลและบุคลากรทีมสุขภาพสามารถใช้ส่งเสริมคุณภาพในการดูแลสตรีเกษียณอายุงานต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title The Lived Experience of Retired Women

Author Miss Kanokporn Nateetanasombat

Degree Doctor of Philosophy in Nursing

Thesis Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Warunee Fongkaew Chairperson

Associate Professor Dr. Kasara Sripichyakan Member

Lecturer Dr. Hunsra Sethabouppha Member

ABSTRACT

Retirement is a phenomenon, which has physical, psychological, social and economic effect on the retired individual lives. It is a period in which the retired individuals are required to balance their time between the physical, psychological, social, and spiritual activities in their lives. This research study employed Heideggerian phenomenological inquiry and feminist standpoint theory to understand how retired women perceive and manage their retirement life within the socio-cultural context of Thai society.

Nineteen retired women from 61 to 70 years old who lived in Chiang Mai, and were completely retired from their jobs, were recruited by the method of purposive sampling. Data were collected from February to July 2002 by in-depth interviewing, participant observation, field notes, the forming of reciprocal relationship, and the keeping of a reflexive journal. Data were analyzed using the format of a hermeneutic study by Leonard (1999).

Five major themes were generated, showing the experiences of retired women:

1) *freedom to live life*; 2) *missing the old days*; 3) *focusing on physical well-being*;

4) *living with dignity*; and 5) *staying in peace*. After the participants retired, they viewed retirement as a time when they had the ability to live their life as they desired or “*freedom to live life*”, which emerged from the feeling of having a free mind and feeling free to be oneself. *Missing the old days* expressed their nostalgia for the connections and relationships from their working environment. The theme of *focusing on physical well-being* illustrated the attention they gave to physical health by developing strategies to promote and maintain the improvement of their physical health. *Living with dignity* was described as living with a feeling of pride and self-worth from using one’s knowledge and ability to be useful to oneself, family, and society. The participants also drew closer to their religious beliefs during retirement, which led to theme of *stay peaceful in their lives*, which developed from having peace of life and peace from religious practice. The findings of this study contribute to nursing knowledge, which nurses and other health care providers could adapt for enhancing the quality and efficiency of care to retired women.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved